НѢМА, РАДО, НѢМА. . .

По една тѣсна селска уличка бавно крачеше старият дѣдо Димо. Следъ него се клатушкаше послушното му магаре, натоварено съ дърва.

Спрѣ старецътъ предъ една схлупена кръчма, отвори вратата и бързо влѣзе вътре.

— Добре дошълъ, дѣдо Димо! Къде се губишъ толкова време? — провикна се радостно кръчмарьтъ и смигна въ знакъ на приятелство.

Усмихна се старецътъ, поглади бѣлата си брада, па изгледа развеселенитѣ посетители:

— Защо сте се събрали тука?

— Какво? Нима не знаешъ, че утре ще се жени кметовиятъ синъ? — зачуди се единъ едъръ селянинъ и поклати голѣмата си глава.

— Много добре, братя, много добре! — зарадва се дѣдо Димо. Свѣтнаха очитѣ му. Вдигна една чаша съ хубаво червено вино и скоро я изпразни. После седна при нѣколко свои приятели, започна разговоръ и продължи да пие.

Когато наближи полунощь, дѣдо Димо се отправи съ несигурни крачки къмъ вратата. Излѣзе на пустата улица, но не завари тамъ своето добро и послушно магаре. Отдавна този дългодългоухъ приятель се бѣше върналъ въ къщи, недоволенъ отъ бавенето на господаря си.

Спрѣ старецътъ на единъ кръстопѫть и се огледа замаянъ наоколо. Къщитѣ се въртѣха предъ очитѣ му.

— Сигурно съ се напили! — продума дѣдо Димо, и продължи.

Дълго време се лута изъ мрачнитѣ улици. Едва влѣзе въ двора на къщата си. Магарето стоеше край трънливия плетъ и размахваше опашката си. На гърба си нѣмаше никакъвъ товаръ.

Спрѣ дѣдо Димо предъ вратата, но изведнажъ се сѣти за своята зла бабичка. Трепна сърдцето му отъ страхъ. Ала все пакъ той натисна бравата и влѣзе тихо въ малката схлупена staичка. Баба Рада спѣше край огнището и хъркаше като локомотивъ, който тегли по нѣкоя стръмнина сто натоварени вагони.

При отварянето на вратата тя се събуди и веднага скочи на крака.

— Добъръ вечерь, работна стопанке! — поздрави дѣдо Димо весело.

— Къде бѣше до сега? — кресна бабичката и го изгледа така, че нещастниятъ старецъ се разтрепера.

— Прости ми, Радо, ако съмъ те обидилъ нѣщо! — измънка той. — Бѣхъ съ приятели. Молихъ Бога да ми даде повече радость и щастие.

Свѣтнаха очитѣ на бабата. Грабна хурката и започна да го налага.

— Казвай къде бѣше! Въ кръчмата ли се бави до сега? — извика баба Рада и започна да удря. — Казвай, стари глупако!

— Нѣма, Радо, нѣма да пия вече! — проплака дѣдо Димо и се сниза до земята.

Горски Яворъ

Рисунки отъ Нина Захариева, у-ка отъ III кл., Габрово.

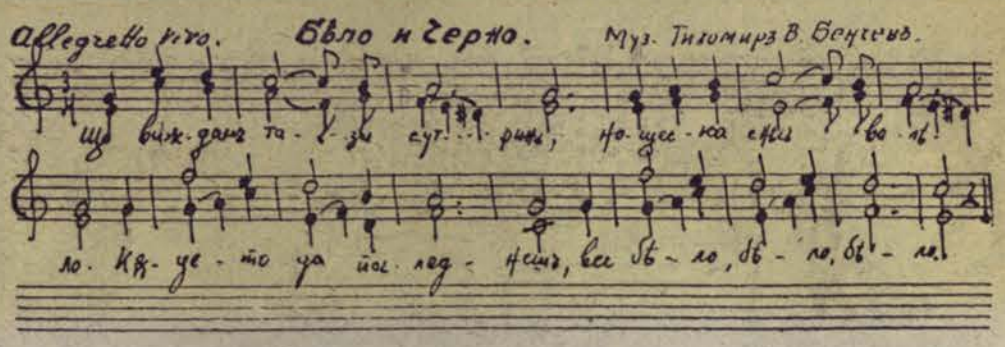

На двора стои врана,
замислено мълчи,
подплашено врабченцѐ
цвърчи, цвърчи, цвърчи.

Беднякъ нещастенъ мина
по улицата тамъ,
наведенъ той вървѣше
едвамъ, едвамъ, едвамъ.

Лицето му печално
смразилъ студътъ невѣрни,
набърчили го мисли
все черни, черни, черни.

Що виждамъ тая сутринь —
нощеска снѣгъ валѣло,
където да погледнешъ,
все бѣло, бѣло, бѣло. . .

Елинъ Пелинъ

Неразумна игра

Въ стаята бѣше свѣтло и топло. Въ единия ъгълъ бумтѣше печката, и червени огнени езици съскаха презъ вратичката ѝ. Вънъ духаше мразовитъ вѣтъръ, удряше по прозорцитѣ и заглъхваше, като подгоненъ звѣръ, далече къмъ полето.

Въ тоя студенъ зименъ день, стаята кънтѣше отъ весела врѣва. Родителитѣ на Славчо излѣзоха по работа изъ града, а той повика съученицитѣ си Косьо и Марчо на игра. Децата се боричкаха, шумно приказваха и се смѣеха.

Изведнажъ, настѫпи минутно мълчание. Тѣ седнаха задъхани на канапето. Всрѣдъ тишината, Славчо стана пъргаво на кракъ, съблѣче палтото си, отвори широко прозорцитѣ и викна:

— Колко е топло, Боже мой. Изпотихъ се. Свалете и вие горнитѣ палта:

— Не искамъ, ще простина — рече Марчо.

— Азъ пъкъ ей-сега ще го хвърля отъ гърба си, — обади се Косьо, — и на мене ми е горещо. И той го съблѣче и метна на стола.

Отвънъ лъхна леденъ въздухъ, разлюлѣ леко завеситѣ и проникна сякашъ до коститѣ на малкитѣ палавци. По тѣлата имъ полазиха неприятни трѫпки.

— Елате до мене — да се разхладимъ повече, — подкани Славчо.

Тритѣ деца се приближиха до отворенитѣ прозорци, разкопчаха ризитѣ си и се загледаха напредъ. Додето очитѣ имъ достигнаха — всичко се бѣлѣеше отъ снѣгъ. На двора бѣше пусто.

— Нека излѣземъ вънъ да поиграемъ на воля, — продума Славчо, — после ще се върнемъ.

Всички облѣкоха горнитѣ си палта и се спустнаха като стрели на двора. Тамъ дълго се замѣрваха съ снѣжни топки, гониха се и, уморени, се прибраха вкѫщи. Прозорцитѣ бѣха все още разтворени. Печката бѣше угаснала. Макаръ че вътре пълзѣше вече студенина, струваше имъ се, че грѣе слънчевъ пекъ. И пакъ свалиха горнитѣ си палта.

— Славчо, нека отворимъ и вратата, — поде Марчо, — нали виждашъ, че сме силно затоплени.

— Добре, добре, — отвърнаха другитѣ и изпълниха желанието му.

Нова по-студена въздушна струя нахлу въ стаята и зашиба зачервенитѣ имъ лица. Въ тоя часъ дойде Славчовата майка и още отъ прага ги смъмри:

— Защо стоите на отворени прозорци и врата? — Да простинете ли? Другъ пѫть не правете така! Дано не се разболѣете отъ тази неразумна игра! — завърши тя съ нескрита тревога.

На следното утро, когато звънецътъ биеше весело и зовѣше децата на училище, — Славчо още бѣше въ леглото. Главата му тежеше, очитѣ му блуждаеха и горѣха въ огънь. Майка му влѣзе на пръсти при него и развълнувано го запита:

— Да не ти е зле, че още не ставашъ? Не чувашъ ли звънеца?

— Мамо, много ми е лошо, — отвърна детето и сълзи парнаха бузитѣ му.

— Не плачи, мило чедо, ще извикамъ лѣкарь и ще ти мине! — Утеши го тя. Изстиналъ си вчера.

И, наистина, той лежа една седмица боленъ. Косьо и Марчо прекараха слабо неразположение. Отъ този день тѣ внимаваха при игритѣ си.

Ненчо Савовъ

ЛЕЛЯ ГАНА И ЛИЛЯНА

Леля Гана:

На пийни, пийни, Лиляна,
чашка гроздова ракия
и мезенце похапни си —
люта чушчица трушия!

Ти не слушай ги онѣзи
очилати и брадати,
дето бъбратъ и заплашватъ:
„Който пие, зло ще пати!“

Зло ли? . . . Врѣли некипѣли,
плашатъ мишкитѣ въ тавана
и такива, като тебе,
мънички деца, Лиляна.

Ужъ ракията горѣла
и стомаха, и сърдцето,
и изпращала безъ време
сума хора на небето.

Лъжатъ синковцитѣ дърти.
Сигурно затуй имъ плащатъ, —
пъкъ и съ вестникъ заблуждаватъ —
гледамъ, вестникъ ти изпращатъ.

Слушай ти отъ менъ, Лиляна,
тази простичка наука:
Който пий, е здравъ и силенъ,
него чака го сполука.

Лиляна:

Знаешъ, лелички ле мила,
колко много те обичамъ,
но отъ чашката ракия,
лелко, твърдо се отричамъ.

Смърть безъ време отъ ракия
често, лелички, се случва
и въвъ вестника що пише —
вѣрно, вѣрно е до буква.

Азъ по тебе, лелко, сѫдя
туй което ми хортувашъ —
още толкова си млада,
а не виждашъ и не чувашъ.

И ръцетѣ ти треперятъ —
сякашъ бабичка си стара.
Знай, че тѣзъ злини, едничекъ
спиртътъ лютъ ти ги докара.

Георги Костакевъ

Георги Караславовъ

ВРАБЕЦЪ ХУБАВЕЦЪ

Една студена зимна нощь врабецъ Лакомецъ не се завърна въ дълбоката стрѣха на старата къща, където зимуваха всички врабци отъ долния край на селото. Какво ли не си помислиха за него! Едни разправяха, че билъ много непредпазливъ и че нѣкоя котка го е издебнала. Други увѣряваха, че лакомията му го е вкарала въ нѣкой капанъ. Трети се кълнѣха, че е избѣгалъ къмъ горния край на селото, гдето се намирало повече за ядене. Малцина вѣрваха, че се е заблудилъ и останалъ да пренощува въ нѣкоя чужда стрѣха. Майка му, старата врабка Глътни хапка, постоянно плачеше. До разсъмване я утешаваха и се се надѣваха, че синътъ ѝ ще се завърне. Но къмъ обѣдъ всички наведоха глави и цъкнаха съжалително.

И ето, когато врабка Глътни-хапка започна да го оплаква съ гласъ, подъ стрѣхата се вмъкна врабецъ Лакомецъ и плесна радостно съ криле.

— Къде бѣше? Какво ти се случи? Защо не се завърна снощи? — струпаха се около него всички врабци.

— Нали привечерь завалѣ снѣгъ, — започна да имъ разправя врабецъ Лакомецъ — обърках се и не можахъ да улуча посоката. Кацнахъ на единъ покривъ и, като не знаехъ какво да правя, тамъ си и останахъ!

— На покрива? — хлъцна отъ почуда стариятъ врабецъ Чириликъ-пѣвецъ. — Че какъ не си измръзналъ?

— Ти си най-голѣмиятъ юнакъ между всички врабци! — извика възторжено една млада врабка и му се усмихна.

— Че е юнакъ, юнакъ е, нѣма какво да се каже! — потвърди стариятъ врабецъ Чириликъ-пѣвецъ и го потупа по настръхналата перушина.

Отъ всички страни го хвалѣха, всички искаха да му излѣзнатъ роднини или много близки.

Само врабецъ Хубавецъ стоеше мълчаливъ настрана и слушаше съ завистъ. До сега бѣше печелилъ всички състезания: на продлъжително хвърчене, на бързо кълване, на къпане. . . И съвсемъ неочаквано и случайно врабецъ Лакомецъ затъмни славата му.

— Дали довечера ще бъде още постудено? — обади се съ треперящъ гласъ врабецъ Хубавецъ.

— О, не ще и питане! — отвърнаха дружно нѣколко стари врабци. — Снощи повалѣ, та времето бѣше меко. Пъкъ днесъ небето е ясно, довечера ще бъде страшенъ студъ!

— Добре, — усмихна се врабецъ Хубавецъ. — Тази нощь азъ ще прекарамъ на открито върху нашия покривъ!

Всички го загледаха като замаяни.

— Ти си лудъ! — извика стариятъ врабецъ Чириликъ-пѣвецъ.

— Ще видите, — заяви твърдо врабецъ Хубавецъ. — Азъ ще надмина врабецъ Лакомецъ!

Мъчиха го, убеждаваха го да не върши такива лудории, заплашваха го, че ще си изпати — нищо не помогна. Въ цѣлото общежитие на врабцитѣ настана голѣма тревога. На едно мѣсто разправяха, че нѣма да издържи и ще се върне подъ стрѣхата, на друго увѣряваха, че ще понесе и най-лютия студъ, на трето го хвалѣха. Имаше и такива врабци, които клатѣха недовѣрчиво глави и плачеха мълкомъ. Жаль имъ бѣше за врабецъ Хубавецъ, гордостьта и красотата на всички врабци отъ долния край на селото.

— Ще загине! Ще загине! — хълцаше неутешимо една негова леля.

Съ трепетъ дочакаха нощьта, съ страхъ го изпратиха върху покрива на старата къща. И като никога, врабецъ Хубавецъ имъ изглеждаше наперенъ, гордъ и красивъ. Бѣлитѣ петънца на тънкитѣ му криле блѣстѣха въ мрака и каточели се усмихваха на загрижени тѣ врабци. Изпратиха го съ страхъ и въздишки. Той подхвръкна увѣрено на най-горната керемида. Духаше студенъ пронизващъ вѣтъръ, звездитѣ мигаха плахо, куминитѣ надъ сглъхналото село димѣха лениво . . .

Никой не може да опише, какъ врабцитѣ дочакаха утрото. Още щомъ бледото слънце се показа задъ бѣлитѣ баири, тѣ се разчирикаха, наскачаха върху покрива, спуснаха се къмъ върха. Тамъ, свитъ до най-горната керемида, врабецъ Хубавецъ лежеше неподвиженъ, заледенъ.

— Уби го гордостьта му! — рече стариятъ врабецъ Чириликъ-пѣвецъ и погледна тъжно мрътвия герой.